

הלכות שבת סימן שפה שפו

(ב) אינו מועיל כיון שאינו מודה בערוב: ב כותי הרי הוא כשאר עכו"ם ואין לו תקנה אלא בשכירות: ג ישראלי (ג) מומר לעבודת אלילים (ד) * או לחלל שבתות בפרהסיא, *אפלו אינו מחללו אלא באסור דרבנן, (ה) הרי הוא כעכו"ם. ואם אינו מחללו (ו) אלא בצנעה, אפלו מחללו באסור דאורייתא, הרי הוא כשאר ישראל ומבטל רשות: ד הישראלי (ג) שהמיר (ו) והיו לו בתים בשכונת ישראל (ז) שערכו לכל השנה, אם אין לו פתח אחר קלל, הוא אוסר (ח) בכל שבת שחל לאחר שהמיר, (ט) אכל אם יש לו פתח אחר לשכונת האינו יהודי, אפלו הוא (י) פתח קטן שלא היה רגיל בו מתחלה, (יא) דוחין אותו אצל פתח הפתוח לשכונת האינו יהודי:

ב פשוט גריד חלון ד' ג בריקא ערובין ס"ט ד תוספות והרא"ש ותפ"ד ו' וכן דעת רש"י ה הנש"א מחשבה

א מקרי הנמקים בפרק א ושני בברייתא שבת ר' בפרש"י רש"י שם ב משנה ערובין כ"ו וברייתא פ"א

שפו דיני שתוף בערוב, ובו ט' סעיפים:

א אסרו תקמים לטלטל (א) מן התצרות למבוי, (ב) והתירוהו על ידי שתוף, (ג) בשבועין פת או דבר אחר ממיני מאכל *מכל חצר ויחצר ונותנים אותו באחד מן התצרות, ואנו רואים כאלו פתוח כל

באר היטב

(3) מומר. ואם חלל שבת בחד זמנא לא מקרי מומר, עין ב"ד סימן יא: (2) שהמיר. כתב בגנייתו דהיינו כלל ג סימן כב, דאם שכר מן הגזרה,

משנה בריה

שמועיל לשמבטל רשות. ואף על פי שבנדאי מחלל שבת בפרהסיא על כל פנים באסור דרבנן, ואיתא בסעיף ג דאף כזה הרי הוא כעכו"ם? צדוקי שאני, שמתוק כף מימי אבותיו ומנהג אבותיו כידו, כן כתב בית יוסף. (3) ודעת כמה פוסקים, דאף צדוקי לשמחלל שבת בפרהסיא דינו כעכו"ם. ונפקא מינה בכל זה (2) לענין קראים שבומננו, שבנדאי מחללים שבת בפרהסיא על כל פנים במלי דרבנן, אין יכולים לבטל רשות עד שישכר מהם: (ב) אינו מועיל וכיו. רוצה לומר, אף אם נתן חלק בערוב, אינו מועיל ואוסר עליהן עד שיבטל רשותו להן. ואלו דוקא מפת הצדוקים וכהאי גוונא שאינם מודים בתורה שבבעלי פה, (7) הוא הדין אם רק אינו מודה במצות ערוב, אינו יכול לתן חלק בערוב: (ד) או לחלל שבתות בפרהסיא. (4) דעון זה חמור כמו עובד עכו"ם, שעצשה כזה מומר לכל התורה. (1) ודוקא בשרגיל בעון זה, אכל אם חלל שבת בחד זמנא בפרהסיא, לא מקרי מומר. (1) ויש אומרים דאפלו בחד זמנא מקרי מומר. ופרהסיא מקרי, כשחלל בפני עצמה מישראל (ח) או שידע שיחפרסם בגיהנם. ודע, דכל זה כשהוא עובר לתאבון, (ט) אכל להכעיס, אפלו בשאר עברות ואפלו שלא בפרהסיא, דינו כעכו"ם: (ה) הרי הוא כעכו"ם. רוצה לומר, לענין זה (8) שאינו מועיל שוב בטול רשות (6) אלא דוקא שכירותו. (10) ולענין שארי דברים, יש מן האחרונים שסוברין שאינו חשוב כמומר על ידי חלול שבת באסור דרבנן. ועין ביהודה דעה סימן ב בפתיחת שובה (11), ובבית מאיר בסימן זה (12) ובספר גאון יעקב בסוגיא (13): (1) אלא בצנעה. ואם מתבייש לעשות זה בפני אדם גדול (14), אף שעושה דבר זה בפני כמה אנשים, (1) גם זה לצנעה (15) יחשב: (2) ד (ז) שערכו לכל השנה. רוצה לומר, ולא אמרינן (16) דכיון שהתר לאיזה שבתות שחלו קדם שהמיר התר לכל השנה, דכל שבת ושבת מלתא בפני עצמה היא, וכיון שהמיר, בטל חלקו בערוב (18) ואוסר עליהן לשבתות אחרות עד שישכרו ממנו: (ח) בכל שבת שחל. ואם המיר ביום השבת גופא (19), מתר על אותו השבת, (13) דכיון שהתר מקצת שבת התר לכל השבת: (ט) אכל אם יש לו (20) וכיו. ואם מתחלה (12) לא היה לו ופתחו אחר שהמיר, עין לעיל סימן שפג (21): (י) פתח קטן. ועל כל פנים בעינן (17) שיהיה בו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים, דבפחות מזה לא תשיב פתח, וכדלעיל בסימן שעב: (יא) דוחין אותו וכיו. דכופין אותו (10) על מדת סו"מ (22) כדי שלא יאסר עליהן, וכדלקמן בסימן שפו סוף סעיף ט לגבי ישראל, וגם בדנדאי כיון שנתפטר ורגיל עם העכו"ם, ינחה לה בההוא פתחא טפי:

א (א) מן התצרות למבוי (11). מפני שהמבוי (6) חשיב רשות משתפת כנגד התצרות (2), שאינם מותרים רק לאנשי אותו החצר, ונגזרו אשו מרשות הרבים לרשות היחיד: (ב) והתירוהו על ידי שתוף (3). ששם שערובי חצרות מערב כל בתי החצר יחד, וכדלעיל ריש סימן שטו, (3) כן שתופי מבואות משתף כל חצרי המבוי יחד ועל עישים כחצר אחר: (ג) שגובין פת או דבר אחר. ואף דלענין ערובי חצרות בעינן דוקא פת,

שער הציור

(3) תוספות ורא"ש, דכל התר הוא כשאינו מחלל בפרהסיא, וכן כתבו הרי"א (1) והובא בשלטי הגבורים [והרי"ב פ"א. ובאמת בהרמב"ם גופא מבאר בדרכיו בהקניא והצדוקים שכולים לבטל רשות הוא כשאינם מחללים בפרהסיא, ולפלא על הבית יוסף שקתב קלתו לדעת הרמב"ם שמבאר בו להפוך ומסבירא עוד לומר, דאפלו אם נימא בעלמא דלא נשאו אוקס כעכו"ם משום דמנהג אבותם ביום [עין ביהודה דעה סימן קנט סעיף ג ובש"י שם], מכל מקום לענינו לא שיהיה זה, דכל עקר הטעם דגזרו בעכו"ם כדי שלא ילמדו ממעשיו, אם כי גם בצדוקי ישן זה כיון דעל כל פנים מתנהג כעכו"ם, ומאי צדיקא לן משום שמתנהג אבותיו כידו (21). ולפלא על הש"י ומגן אברהם שלא הביאו כלל דעת שארי פוסקים שאוקרים בזה (22), ובאמת מן משמע פשטא דרש"י בפסקא דאף בצדוקי אם מחללים שבת בפרהסיא אינו יכול לבטל רשות, וכן משמע מאלה רבה דודתו נוטה כזה פדעת המחמירים, וכן כתב בספר קרבן נתנאל, ועין שם שהביא בשם פוסקים דלענין קראים שבומננו בנדאי יש להחמיר: (1) מן משמע בבית יוסף, וכן איתא בלבוש: (7) מן משמע ברמב"ם, וכן מסיק בספר גאון יעקב: (8) מן כתבו הפוסקים: (1) מגן אברהם בשם תוספות ומהגות מימנו, וכן כתב הרי"ב פ"א, וכן כתב הש"י ביהודה דעה סימן יא: (1) מן מוכח מנש"י, וכן מסיק הש"י ביהודה דעה סימן ב: (2) מן פתח הפרי מגדים, וכדאיתא ביהודה דעה סימן ב: (1) ש"ס, ומוכח באלה רבה ובשאר אחרונים: (16) ורש"י, ומוכח בבית יוסף: (17) פשוט: (18) מגן אברהם: (19) בבית יוסף בשם הרשב"א: (10) ש"ס (16) פוסקים: (3) טור:

הַלְכוּת שֶׁפֶת סִימָן שֶׁפֶה שֶׁפֹּה

ביאורים ומוספים

סִימָן שֶׁפֶה

דִּין צְדוּקֵי וְכוּתֵי [וּמוֹמָר] בְּעֶרְוָה

[משנב ס"ק א]

וּמְהַנֵּה אֲבוֹתָיו בְּיָדָיו¹.

1) ובטעם הדבר כתב הבי"ד (ד"ה ומ"ש אפילו), שכיון שמנהג אבותיו בידו הרי הוא כתינוק שנשבה, ומזיד שלו הוא כאונס, ואינו נעשה מומר עד שיעבור במזיד.

[שעה"צ ס"ק ב]

כִּינּוּן דְּעַלְפֵי פְּנִים מְהַנֵּה כְּעֶכְשִׁים, וְיֵאֵי צְדִיפָא לִן מְשֻׁם שְׁמַנְהֵג אֲבוֹתָיו בְּיָדָיו².

2) אמנם החזו"א כתב (או"ח סי' פז ס"ק יד) שזו אינה טענה, משום שחכמים לא גזרו על כל מי שהולך בדרך עיקש שמא ילמדו ממעשיו, אלא רק על מי שדינו כנכרי, וכאן שצדוקי המחלל שבת בפרהסיא באופן שדינו כאונס, אין דינו כנכרי ולא גזרו חכמים עליו.

[שעה"צ שם]

וְלִפְלָא עַל הַט"ז וּמַגְנֵי אֲבָרְהָם שְׁלֵא הֵבִיאוּ קָלָל דְּעַת שְׁאָרֵי פּוֹסְקִים שְׁאוּרִים בְּנֵה³.

3) והחזו"א תירץ (שם), שהבי"ד והט"ז והמג"א דיברו על צדוקים שמצויים אצלנו שדינם כאנוסים כיון שמעשה אבותיהם בידיהם, ולכך אין דינם כנכרים, אבל הצדוקים שבזמן השי"ס שחיללו שבת בפרהסיא [ומרדו בדברי חכמים], ודאי היו מזידיים ודינם כנכרים.

[משנב ס"ק ז]

או לְחַלֵּל שְׁפֹתוֹת בְּפִרְהֶסְיָא⁴.

4) וכן מומר לחלל את יום הכיפורים או אפילו את שאר המועדות, כתב הכף החיים (ס"ק ט) שדינו כמחלל שבת שהוא כנכרי. [אמנם, לפי מה שכתב המשנת חכמים [הובאו דבריו להלן ס"ק ה] שהמומר לחלל שבת בלאו אינו נעשה מומר לכל התורה, נראה שהוא הדין במחלל יום טוב שלא יחשב מומר לכל התורה, ויתכן שאפילו מחלל יום כיפור אינו נחשב מומר]. וראה פמ"ג (פתיחה כוללת ח"ד אות ג, ופתיחה להלכות שבת ד"ה עוד זאת) ושו"ת בית הלוי (ח"א סי' יח) ודרכי תשובה (סי' קכד סוף ס"ק יב).

[משנב שם]

שְׁנַעֲשֶׂה בְּנֵה מוֹמָר לְכָל הַתּוֹרָה⁵.

5) וכן אם הוא מומר לשלש עבירות מפורסמות כמו לבישת שעטנן, הקפת הראש, ונבילה, הביא הפמ"ג (יו"ד סי' ב שפ"ד ס"ק יז ד"ה כתב) בשם השמלה חדשה, שמסתבר שהוא נחשב כמומר לכל התורה, אלא אם כן ראינו שהוא נוהר בשאר דברים, שאו דינו כמומר לדבר אחד. וכן אם עבר על רוב המצוות, גם אם הוא נוהר במעט מצוות, דינו כמומר לכל התורה, כיון שרובו ככולו.

[משנב שם]

וְדוֹקָא בְּשִׁנְגִיל בְּעוֹן נֶה וְכוּ', וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֶפְלוּ בְּחַד זְמַנָּא⁶.

6) ממה שהביא תחילה את הדעה הסוברת שדוקא אם הוא רגיל

בעוון זה נקרא מומר, אבל אם עשה כן רק פעם אחת בפרהסיא אינו נקרא מומר, ורק בשם יש אומרים הביא שגם בפעם אחת נקרא מומר, משמע שהלכה כדעה הראשונה. מאידך, מדבריו בשעה"צ לעיל (סי' שפא ס"ק ב) משמע שנחשב מומר גם אם הוציא מביתו לחצר בפרהסיא רק פעם אחת, וצ"ע. ודעת החזו"א (יו"ד סי' ב ס"ק טז ד"ה ועיקר) שהלכה כשיטות הראשונים הסוברים שבפעם אחת אינו נעשה מומר.

[משנב שם]

אֲבָל לְהַכְעִיס, אֶפְלוּ בְּשַׁעַר עֲבֹרוֹת וְאֶפְלוּ שְׁלֵא בְּפִרְהֶסְיָא⁷.

7) ואפילו אם עשה כן רק פעם אחת, כתב החזו"א (שם ס"ק יב) שיתכן שלכל השיטות הוא נעשה מומר.

[משנב ס"ק ה]

לְעַנְנֵן [8ה] שְׁעָיִנוּ מוֹעִיל שׁוֹב בְּטוֹל רְשׁוֹתָיו⁸ אֶלָּא דְּוָקָא שְׁכִירוֹתָיו⁹.

8) ולענין אם דינו כנכרי גם לדין שאינו אסור אלא אם כן יש מלבדו בחצר עוד שני ישראלים שאוסרים זה על זה [כמבואר בשו"ע לעיל סי' שפב ס"א], או שלחומרא דינו כישראל, ואוסר גם במקום שדר איתו רק ישראל יחיד וצריך לבטל רשותו, הביא הקרבן נתנאל (עירובין פ"ו ס"יג אות מ) את דעת רבינו ירוחם (ח"א נתיב יב חט"ז) שאם הוא דר יחיד עם ישראל אין צריך לבטל את רשותו, כיון שהוא כנכרי גמור, וכן כתב בשו"ת דברי מלכיאל (ח"ג סי' יח). מאידך, הרעק"א (בגליונות השו"ע, ובשו"ת מהדו"ק סי' ז) הביא בשם האבן העזר (עירובין סח, ב), וכן הביא הקרבן נתנאל (שם) בשם שו"ת יד אליהו (סי' יב), שלהחמיר דינו כישראל ואוסר, כיון שאף על פי שחטא ישראל הוא. אמנם, באופן שישראל יחיד דר איתו מועיל ביטול, כיון שהאיסור הוא רק מכח שדינם אותו כישראל.

ובשו"ת תשורת ש"י (ח"א סי' שיח) כתב, שאף על פי שמן הדין מומר דינו כנכרי, שהרי אם היו רואים הרעק"א ואבן העזר את דברי רבינו ירוחם היו מבטלים דעתם, מימ בעל נפש יחמיר על עצמו, מאחר שיצא הדבר מפי האבן העזר להחמיר. והחיי אדם (כלל עה נשמת אדם אות ח) נשאר בצי"ע למעשה. והחזו"א (או"ח סי' פז ס"ק יא) פסק להקל.

9) ולשכור משכירו ולקטנו של ישראל מומר, בשו"ת דברי מלכיאל (ח"ג סי' יח) האריך להוכיח ששוכרים ממנו. וכן כתב החזו"א (שם ס"ק יג) שאנו שוכרים מן השר או משכירו ולקטנו אף על גב שיש בעיר מחללי שבת בפרהסיא ומחללי שבת בצינעא ובלתי מאמינים, משום שלמחללי שבת בפרהסיא מועילה שכירות רעועה, ולמחללי שבת בצינעא לתאבון מועיל עירוב, ולבלתי מאמינים אף אם אינם מחללים שבת בפרהסיא, כיון שדינם כמומר גם כן מועילה שכירות, משום שאין מצויים כיום אנשים המחזיקים בחלק מהמצוות, והמבחישים אין להם חלק כלל באמונה ודינם כנכרים גמורים. מאידך, בשו"ת מהר"ם בריסק (ח"א סי' קיט) כתב, שאין מועיל לשכור משכירו ולקטנו של מומר לחלל שבת באיסור דרבנן, וצ"ע שגם לפי הרעק"א ואבן העזר הנ"ל שרק לחומרא דינו כנכרי, לא יוכלו לשכור משכירו ולקטנו.

10) ולשכור מישראל מומר בפחות משה פרוטה, דעת הקרבן **המשך בעמוד הבא**

הַלְבוּת שֶׁפֶת סִימָן שֶׁפֶה שֶׁפֹּ

ביאורים ומוספים המשך

כתב שמחלל שבת בצינעא יכול לערב, אכן ראה בחזו"א שהוסף לתאבון. וכתב בספר בינת שמחה (עמ' ריח) שיתכן שאם הוא מומר להכעיס אוסר אף בצינעא, והטעם לכך, משום שמי"מ אינו גרוע מכל עבירה שמומר לדבר אחד להכעיס נעשה מומר לכל התורה, ולכך דינו כנכרי. אולם בהג"ה שם העיר, שהחזו"א עצמו פסק (ויד' סי' ב ס"ק ו) שמומר לדבר אחד להכעיס אינו מומר לכל התורה.

16 בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' כו) הביא את דברי הרמ"א תשובה (ויד' סי' קיט ס"ק לד) בשם ספר טהרת המים, שמחלל שבת באיסור דאורייתא, אפילו אם הוא נמנע מלעשות כן בפני אדם גדול דינו כמחלל בפרהסיא. אמנם, בספר חכמת הלב (פ"ד רכ"ז ש"לם אות ז) דייק מלשון המשנ"ב שהעמיד את דינו על מה שכתב השו"ע שאם אינו מחלל אלא בצינעא אפילו מחללו באיסור דאורייתא הרי הוא כישראל, שאפילו אם הוא מחלל באיסורים דאורייתא, מ"מ אם נמנע מלעשות כן בפני אדם גדול, דינו כמחלל שבת בצינעא.

[שו"ע ס"ד]

יְשַׁרְאֵל שֶׁהִמְרִיז.

17 ותינוק שנשבה, כתב החזו"א (או"ח סי' פז ס"ק יד) שדינו כישראל, משום שהוא בחזקת שאם יודיעהו וישתדלו עמו כשיעור ההשתדלות שהוא ראוי לשוב, לא יזיד לבלתי שוב. אמנם אם השתדלו עמו והוא מויד וממאן לשוב, דינו כישראל מומר. ושיעור ההשתדלות תלוי לפי התבוננות הדיינים כאשר יופיע ברוח קודשם בהכרעת דינו, ובאמת צריך לרון על כל איש ואיש בפרט. וכמו כן אותו שאבותיו פרשו מדרכי הציבור ונתגדל ללא תורה, דינו כישראל לכל דבר, וצריך למוד שיעור ידיעתו אם אינו נחשב מויד, ואותו שטרן כאנוס זוכים את העירוב בעבורו. [ולענין חילונים בזמנינו, ראה מה שכתבנו במשנ"ב לקמן סי' תקיב ס"ק ב].

[משנ"ב ס"ק ז]

וְכִינֵן שֶׁהִמְרִי, בְּטֵל חֶלְקוֹ בְּצִרּוּב.

18 ואם שכרו רשות מגובר המלך ועירבו, ואחר כך המיר אחד משכנתו ישראל, כתב הכף החיים (ס"ק יד) בשם הגינת ורדים (כלל ג סי' כג) שמועיל העירוב שנעשה קודם שהמיר, לפי שכשכרו מן הגובר נכללו בשכירות זו גם בתים יחידים מישראל, שיהיו היחידים טפלים למורבים. אולם, מדברי הפוסקים שסתמו ולא הזכירו חידוש זה, נראה שאינם סוברים כדבריו.

[משנ"ב ס"ק ח]

וְאִם הִמְרִי כִּיּוֹם הַשֶּׁבֶת גּוֹפָא.

19 אמנם אם ביטל רשותו ואחר כך המיר, כתב החזו"א (או"ח סי' פז ס"ק טו) שמבואר ברש"י שאינו אוסר, אף על פי שעכשו אינו בתורת ביטול.

[משנ"ב ס"ק ט]

אֶקַּל אִם יֵשׁ לְשׁוֹ.

20 ואם יש לו פתח אחר הפתוח לבקעה או לקרפף ששיעורו בית המשך בעמוד הבא

נתנאל (עירובין פ"ו סי"ג אות ב) שמותר, וכן צידד התוספת שבת (ס"ד ט), וכתב שכן נראה מסתימת הפוסקים. מאידך, הגאון יעקב (עירובין ט, א) כתב שצריך דוקא פרוטה, משום שלענין זה ישראל הוא, ופחות משה פרוטה אינו נחשב לגבוי ממון.

[משנ"ב שם]

וְעֵינֵן כִּיּוֹהֵ דְעָה סִימָן בִּפְתַח־הַשְּׁוֹכָה¹¹, וּבְכַיִת־מְאִיר בְּסִימָן זָהָב¹² וּבְסִפֶּר גְּאוֹן־יַעֲקֹב בְּסוּגָה¹³.

11 שהביא שם (ס"ק ח) את דברי הבאר היטב (ס"ק טו), שדעת הבית הלל שמומר אפילו לאיסור דרבנן נעשה מומר לכל התורה, ואילו הפר"ח סובר שמומר לאיסור דרבנן אינו נעשה מומר לכל התורה. והביא הפתחי תשובה, שבספר משנת חכמים (הלכות ע"ז דף נו, ב) ביאר הטעם, שהרי החשוד על איסור קל אינו חשוד על איסור חמור, ואם כן כל שכן שאינו נעשה מומר לדבר חמור, ולכן אמנם מי שמומר לאיסור דרבנן אינו מבטל רשות, משום שגם הצנאה בלי ביטול רשות איסורה מדרבנן, אבל לכל התורה אינו נעשה מומר שיחלל את השבת באיסור דאורייתא. [נראה במשנת חכמים (שם) שהוכיח, שאף המומר לעבור על לאוים של שבת ועבודה זרה אינו נעשה מומר לכל התורה, עד שיעבור על עבירות שיש בהן מיתות בית דין]. ומ"מ משמע שלגבי דינים דרבנן הוא נחשב מומר, וכן כתב הפמ"ג (פתיחה כוללת ח"ד).

12 שהביא מחלוקת הפר"ח והבית הלל, והסכים לדעת הבית הלל שנעשה מומר לכל התורה.

13 שכתב (עירובין ט, א ד"ה הא דאמר) כדעת הפר"ח והמשנת חכמים, שהמומר לדבר שאיסורו מדרבנן נעשה מומר רק לדברים שאיסורם מדרבנן, ואינו נעשה מומר לכל התורה. וכן דעת החזו"א (או"ח סי' פז ס"ק ח), והוכיח כן מסוגיית הגמרא (שם).

[משנ"ב ס"ק י]

וְאִם מְתַבֵּשׁ לְעִשׂוֹת זֶה בְּפִי אָדָם גְּדוֹל.

14 ואף אם ברור לנו שלולי הפחד מזהאדם הגדול היה מחלל שבת בפרהסיא, מ"מ דינו כישראל, כמבואר בתוס' (עירובין ט, א ד"ה כאן) לגבי כותים וצדוקים, שאין דינם כמחללי שבת בפרהסיא אף על פי שאינם מאמינים כלל בדברי חז"ל, ואילו שהיו יראים מן החכמים היו מחללים שבת בפרהסיא על כל פנים בדברים שהם מדרבנן, אף על פי כן אין דינם כמומרים לענין ביטול רשות, כיון שרגילים ליהרר משום שיראים מן החכמים.

[משנ"ב שם]

גַּם זֶה לְעִנְיָה¹⁵ יְהִי שֶׁבֶת.

15 הא"ר (ס"ק א) כתב שמדברי הרמב"ם [פיה"מ עירובין פ"ו מ"ב] יש ללמוד שמחלל שבת בצינעא אף שאין דינו כנכרי מ"מ אינו יכול לערב, כיון שאינו מודה בעירוב. ולשיטתו יש להם דוקא לבטל רשות, מפני שיש לחוש שגם שכירות אינה מועילה בהם לפי השיטות שלא מועילה שכירות בדירת ישראל [כמובא לעיל סי' שפ ס"ק יג]. וכן כתב השו"ע הרב (ס"ג) לענין מחלל שבת בצינעא שהוא מבטל רשות, ובסוגריים הוסיף 'או מערב', ומשמע שלא היה ברור לו אם הוא יכול לערב. מאידך, החזו"א (או"ח סי' פז ס"ק יג)

הַלְבוּת שֵׁפֶת סִימָן שֵׁפֶה שֵׁפוּ

ביאורים ומוספים המשך

[משנ"ב שם]

מִפְּנֵי שֶׁהַפְּכוּי חֲשִׁיב רְשׁוּת מְשֻׁפָּת קִנְיָד הַתְּצֻרוֹת².

2) ומבואות שלנו, כתב החזו"א (או"ח סי' צ ס"ק כג) שאף על פי שפסק השו"ע לעיל (סי' ססג סכ"ז) שיש להם דין חצרות לענין לחי וקורה, מ"מ נוהג בהם דין שיתוף, וכל שתי רשויות של שני אנשים שלכל אחד יש חלק מיוחד והן פתוחות לרשות אחת משותפת, יש לרשות המשותפת דין מבי, והריהם יכולים להשתתף בכל מיני אוכלים ומשקים, ואין צריך דוקא פת, וכפי שיבואר להלן.

ומטעם זה כתב שם (ס"ק כד), שהמערב עיר יזכיר בנסח גם שיתוף, ואם אמר רק עירוב ולא הזכיר שיתוף, העירוב פסול, משום שיש בעיר הרבה חצרות שאינן פתוחות זו לזו ואינן יכולות לערב יחד.

ובמקומות שיש להסתפק האם צריך לעשות עירוב או שצריך לעשות שיתוף, כתב החזו"א שם (ס"ק מב) שיאמר את הנוסח 'בהדין' וכו' של עירוב ושיתוף, וכשמניח את העירוב יאמר, שאם צריך עירוב הריני מניחו לשם עירוב, ואם צריך שיתוף הריני מניחו לשם שיתוף.

[משנ"ב ס"ק ב]

והתירוהו על ידי שתוף³.

3) בביאור הדבר למה בחצרות נקרא עירוב ובמבוי נקרא שיתוף, כתב הערוך השלחן (ס"א) שהוא לשם הקיצור ולידע במה מדובר, שאם לא כן היו צריכים לומר בכל פעם עירובי חצרות או עירובי מבואות, לכך קראו שם 'עירוב' לחצרות ושם 'שיתוף' למבואות, שכשיאמרו עירוב ידעו שמדובר בחצרות, וכשיאמרו שיתוף ידעו שמדובר במבואות. ועוד, ששם שיתוף הוא יותר כולל משם עירוב, ולכן במבוי שהדרך שיש בו יותר אנשים מאשר בחצר קראוהו בשם שיתוף.

[ביה"ל ד"ה מכל]

ואתו תצר שפניחין בו השתוף אין צריך לפת חלק פנה⁴.

4) אמנם באופן שהשכנים משותפים ביין או בשמן שלא לשם שיתוף, שמבואר ברמ"א להלן (ס"ג) שגם זה מועיל כאילו השתתפו לצורך שיתוף מבואות, כתב החזו"א (או"ח סי' צ ס"ק ב) שצריך שגם לבעל החצר שאצלו מונח היין או השמן יהיה חלק בשיתוף.

סאתים או יותר, הסתפק החזו"א (או"ח סי' פו ס"ק בא) האם דוחים את המומר לפתח זה. ועוד הסתפק, במקרה שבינו פתוח גם לחצר אחרת האם דוחים אותו מחצר זו לחצר אחרת. וצ"ח למקום אחר (שם ס"ק יט) ששם הכריע שאם ביתו פתוח לחצר אחרת אין דוחין אותו מחצר זו.

[משנ"ב שם]

ע"ן לעיל ס"ק פגג².

21) ושם ביאר הפמ"ג (א"א ס"ק ג), שאם פתח בחול חוזר העירוב לקדמותו כיון שבכניסת השבת חל העירוב, ואם פתח בשבת העירוב בטל ואינו חוזר וניעור, וצריך לעשות ביטול רשות כמו בנכרי ששכרו ממנו בשבת [כמבואר בשו"ע שם]. מאידך, הכף החיים (ס"ק יז) הביא בשם השולחן עצי שטים, שאפילו פתח בשבת חוזר העירוב למקומו. אמנם, אם עברה שבת אחת אחר שהמיר ואחר כך פתח, לכל השיטות אינו חוזר וניעור, כיון שכבר בטל העירוב אחר שנתיאשו ממנו.

[משנ"ב ס"ק יא]

דְּכֹפִין אוֹתוֹ עַל מִדַּת סְדֵם²².

22) ומשמע שדין כפיה נוהג גם במומר. אמנם השו"ע הרב (ס"ד) הקשה איך יתכן דין כפיה במומר, וראה בשו"ת בית שלמה (או"ח ח"א סי' נד) מה שכתב בזה.

סִימָן שֵׁפוּ

דִּינֵי שֵׁתוּף בְּעִירוּב

[משנ"ב ס"ק א]

מִן הַתְּצֻרוֹת לְמִבְּוֵי¹.

1) ודוקא כלים ששבתו בבתיים אסור לטלטל מהחצרות למבוי, אבל כלים ששבתו בחצר או במבוי, מותר לטלטלם מחצר למבוי וממבוי לחצר, וכמו שנתבאר בשו"ע לעיל (סי' שעב ס"א) שגנין וחצרות וקרפיות כולן רשות אחת הן לענין כלים ששבתו בתוכם [ובביה"ל שם (ר"ה גיין) ציין שבגמרא מבואר שגם מבוי בכללם].